IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 24. Issue 01. Oktabr, 2026

SOVUQ URUSH DAVRI INGLIZ ADABIYOTIDA SIYOSIY QO‘RQUV VA ZIYOLI YOSHLAR RUHIYATINING BADIIY TALQINI (ORWELL, GOLDING VA BOSHQA YOZUVCHILAR ASARLARI MISOLIDA)

Tajibayev G‘ayratjon Shaxobidinovich
Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan
davlat chet tillari instituti magistranti

Ibragimova Gulchexra Madaminjonovna
Ilmiy rahbar:
Fil.f.f.d (PhD) dotsent
https://doi.org/10.5281/zenodo.23533475

Annotatsiya. Maqolada XX asrning ikkinchi yarmidagi Sovuq urush davri ingliz adabiyotida siyosiy qo‘rquv va ziyoli yoshlar ruhiyatining aks etishi tahlil qilinadi. Tadqiqot materiali sifatida George Orwellning Nineteen Eighty-Four (1949) va William Goldingning Lord of the Flies (1954) romanlari tanlangan; qiyoslash uchun «Jahldor yoshlar» avlodiga mansub John Osborne yozgan Look Back in Anger (1956) pyesasi hamda Anthony Burgessning A Clockwork Orange (1962) romaniga murojaat qilingan. Tarixiy-qiyosiy va matn tahlili usullari yordamida yadro urushi xavfi, totalitar nazorat va ideallarning yemirilishi yosh avlod ongida qanday badiiy obrazlar orqali ifodalanganligi ko‘rsatib beriladi. Maqola natijalaridan xorijiy adabiyot tarixi va ingliz adabiyotini o‘qitish metodikasi kurslarida foydalanish mumkin.
Kalit so‘zlar: Sovuq urush, ingliz adabiyoti, siyosiy qo‘rquv, totalitarizm, distopiya, ziyoli yoshlar, begonalashuv, Orwell, Golding.

Abstract. This article examines how political fear and the psychology of educated young people are reflected in British literature of the Cold War period. The analysis focuses on George Orwell’s Nineteen Eighty-Four (1949) and William Golding’s Lord of the Flies (1954), and draws on John Osborne’s Look Back in Anger (1956) and Anthony Burgess’s A Clockwork Orange (1962) for comparison. Using historical-comparative and textual analysis, the article shows that nuclear anxiety, totalitarian control and the loss of ideals produced a recurring set of images: the hunted intellectual, the alienated young rebel and the fragile rational order. The findings may be used in literary studies and in teaching English literature.
Keywords: Cold War, British literature, political fear, dystopia, alienation, educated youth, Orwell, Golding.

Аннотация. В статье анализируется отражение политического страха и психологии образованной молодёжи в английской литературе периода холодной войны (вторая половина XX века). В качестве материала исследования выбраны романы Джорджа Оруэлла «1984» (Nineteen Eighty-Four, 1949) и Уильяма Голдинга «Повелитель мух» (Lord of the Flies, 1954); для сравнения привлечены пьеса Джона Осборна «Оглянись во гневе» (Look Back in Anger, 1956), относящаяся к поколению «сердитых молодых людей», и роман

Энтони Бёрджесса «Заводной апельсин» (A Clockwork Orange, 1962). С помощью историко-сопоставительного анализа и анализа текста показано, как угроза ядерной войны, тоталитарный контроль и утрата идеалов нашли выражение в художественных образах, отражающих сознание молодого поколения. Результаты статьи могут быть использованы в курсах истории зарубежной литературы и методики преподавания английской литературы.

Ключевые слова: холодная война, английская литература, политический страх, тоталитаризм, антиутопия, образованная молодёжь, отчуждение, Оруэлл, Голдинг.

Kirish

XX asrning ikkinchi yarmi jahon tarixida g‘oyaviy va harbiy qarama-qarshilik davri sifatida qoldi. 1945-yilda Xirosima va Nagasakiga atom bombasi tashlanishi bilan insoniyat birinchi marta butun sivilizatsiyani yo‘q qilishga qodir qurolga ega bo‘ldi. G‘arb va Sharq bloklari o‘rtasidagi keskinlik, ya’ni Sovuq urush, deyarli yarim asr davomida millionlab odamlar, ayniqsa yosh avlod ongida doimiy xavotir muhitini yaratdi [6; 9]. Adabiyot ham mazkur tarixiy va siyosiy jarayonlarga faol munosabat bildirdi: yozuvchilar siyosiy voqealarni to‘g‘ridan-to‘g‘ri bayon qilish o‘rniga, ularni distopiya, majoz va ramziy obrazlar orqali talqin qildilar.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, Sovuq urush davrida yaratilgan asarlar bugun ham o‘z ahamiyatini yo‘qotmagan. Axborotga bosim, haqiqatning buzib talqin qilinishi, ommaviy qo‘rquvdan siyosiy maqsadlarda foydalanish kabi muammolar zamonaviy yoshlar uchun ham tanish. Shu sababli bu davr adabiyotini o‘rganish ham adabiyotshunoslik, ham ta’lim-tarbiya nuqtayi nazaridan muhimdir.

Tadqiqotning maqsadi Sovuq urush davri ingliz adabiyotida siyosiy qo‘rquv va ziyoli yoshlar ruhiyatining badiiy ifodasini aniqlashdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi: davrning siyosiy-ijtimoiy muhitini ko‘rib chiqish; Orwell va Golding romanlarida qo‘rquv motivining o‘ziga xosligini tahlil qilish; «Jahldor yoshlar» avlodi va boshqa yozuvchilar asarlari bilan qiyosiy xulosalar chiqarish. Tadqiqot jarayonida tarixiy-qiyosiy, tipologik va matn tahlili usullaridan foydalanildi.

Avvalo davrning siyosiy-ijtimoiy muhitiga, xususan Britaniyadagi vaziyatga to‘xtalib o‘tamiz. «Sovuq urush» iborasini Orwell 1945-yildagi «You and the Atom Bomb» maqolasida qo‘llagan. U unda dunyo bir necha qudratli davlat o‘rtasida bo‘linib, rasman urush bo‘lmasa-da, haqiqiy tinchlik ham mavjud bo‘lmagan holatni oldindan ko‘ra olgan [12]. Keyinchalik bu ibora keng tarqaldi. 1946-yilda Winston Churchillning Fultondagi nutqida «temir parda» obrazi paydo bo‘ldi, 1949-yilda Sovet Ittifoqi o‘zining yadro sinovini o‘tkazdi, 1950–1953-yillarda esa Koreya urushi bo‘lib o‘tdi [6].

Britaniya uchun bu davr alohida murakkab edi. Ikkinchi jahon urushidan g‘alaba bilan chiqqan mamlakat iqtisodiy jihatdan holdan toygan, oziq-ovqat kartochkalari tizimi 1954-yilgacha saqlanib qoldi. 1947-yilda Hindistonning mustaqillikka erishishi bilan imperiyaning parchalanishi boshlandi, 1956-yilgi Suvaysh inqirozi esa Britaniyaning dunyodagi ta’siri susayganini ayon ko‘rsatdi [9; 14]. 1952-yilda mamlakat o‘zining atom bombasini sinab ko‘rdi, 1958-yilda esa yadro qurolsizlanishi uchun kampaniya (CND) tashkil topdi: yadro xavfi oddiy odamlarning kundalik tashvishiga aylangan edi.

Yosh avlod uchun vaziyat yana bir jihatdan o‘ziga xos edi. 1944-yilgi Ta’lim to‘g‘risidagi qonun (Education Act) bepul o‘rta ta’limni joriy qilgach, ishchi oilalaridan chiqqan ko‘plab

yoshlar universitetlarga kirish imkoniyatiga ega bo‘ldi. Natijada yangi intellektual qatlam shakllandi: ular ilm olgan, biroq eski tabaqaviy jamiyatda o‘ziga munosib o‘rin topa olmagan, siyosiy ishonchsizlik va yadro xavfi soyasida yashagan yoshlar edi [4; 14]. Aynan shu qatlam keyinchalik adabiyotning asosiy qahramoniga aylandi.

Metodlar

Tadqiqot materiali sifatida Sovuq urush davrida (1945–1963) yaratilgan beshta asar tanlandi: Orwellning Nineteen Eighty-Four va Goldingning Lord of the Flies romanlari asosiy, John Osborne yozgan Look Back in Anger pyesasi hamda Burgessning A Clockwork Orange va le Carré qalamiga mansub The Spy Who Came in from the Cold romanlari esa qiyosiy material sifatida olindi. Asarlar ikki mezon bo‘yicha saralandi: ularda siyosiy qo‘rquv motivi (yadro xavfi, totalitar nazorat yoki ijtimoiy ishonchsizlik) mavjud bo‘lishi va yosh avlod yoki ziyoli shaxs ruhiyati badiiy ochib berilgan bo‘lishi; le Carré romani esa davrning axloqiy muhitini ko‘rsatish uchun qo‘shimcha misol sifatida qo‘shildi.

Tadqiqotda uchta usul qo‘llanildi. Tarixiy-qiyosiy usul asarlarni yaratilgan tarixiy sharoit bilan bog‘lash va ularni o‘zaro solishtirish uchun, tipologik usul turli asarlardagi o‘xshash obraz va motivlarni guruhlash uchun, matn tahlili esa asarlardagi syujet, obraz va ramzlarni o‘rganish uchun xizmat qildi. Davrning tarixiy muhiti va asarlarning adabiy talqini bo‘yicha ikkilamchi manbalar (tarixiy tadqiqotlar, adabiyotshunoslik ishlari va yozuvchilarning tarjimai hollari) ishlatildi [3; 4; 5; 6; 9; 14].

Natijalar

Orwellning Nineteen Eighty-Four romani 1949-yilda nashr etilgan. Yozuvchi unda fashistik va stalinistik totalitarizm tajribasini umumlashtirib, qo‘rquvga asoslangan hokimiyat nimaga olib kelishi mumkinligini ko‘rsatdi [5]. Romanda Okeaniya davlati Katta Birodar (Big Brother) boshchiligidagi Partiya tomonidan boshqariladi; har bir xonadonda televizor-ekran (telescreen) odamni kuzatib turadi, «Fikr politsiyasi» esa hatto ichki fikrlarni ham jinoyat deb hisoblaydi [11].

Orwell qo‘rquvni siyosiy qurol sifatida tasvirlaydi. Bosh qahramon Winston Smith Haqiqat vazirligida ishlaydi va o‘tmish hujjatlarini Partiyaga mos ravishda o‘zgartirib turadi. Uning shaxsiy fojiasi shundaki, u ziyoli sifatida haqiqatni biladi, ammo uni aytishga qo‘rqadi. Yozuvchi bu holatni til orqali ham ko‘rsatadi: «yangi til» (Newspeak) so‘zlar sonini kamaytirib, norozilik haqida o‘ylash imkoniyatining o‘zini yo‘q qilishga urinadi, «ikki xil fikrlash» (doublethink) esa insonni bir-biriga zid ikki g‘oyaga bir vaqtda ishonishga majbur qiladi [11].

Orwell qo‘rquvning kundalik hayot ritualiga aylantirilganini ko‘rsatadi. Har kuni o‘tkaziladigan «Ikki daqiqalik nafrat» (Two Minutes Hate) mashqida odamlar davlat dushmaniga qarshi baqirib, jamoaviy g‘azabni boshdan kechiradi; shu orqali yig‘ilgan qo‘rquv va jahl Partiya foydasiga yo‘naltiriladi. Ko‘chalardagi «BIG BROTHER IS WATCHING YOU» yozuvli plakatlar odamni hech qachon yolg‘iz qoldirmaydi [11]. Partiyaning «WAR IS PEACE, FREEDOM IS SLAVERY, IGNORANCE IS STRENGTH» shiori esa tilning o‘zi orqali haqiqatni teskari ma’noga aylantirishning timsolidir [11]. Bu tasvirlar o‘quvchi ongida Sovuq urush davridagi targ‘ibot va doimiy tashqi dushman obrazi bilan bog‘lanadi.

Davlat tuzilmasining nomlari ham shu teskari mantiqqa asoslangan. Okeaniyada to‘rtta vazirlik bor va ularning har birining nomi ish mazmuniga qarama-qarshi: Haqiqat vazirligi

(Ministry of Truth) yangiliklarni va tarixni soxtalashtiradi; Tinchlik vazirligi (Ministry of Peace) urushni boshqaradi; Muhabbat vazirligi (Ministry of Love) tartibni qo‘rquv va qiynoq orqali saqlaydi, Winston qiynoqqa solinadigan 101-xona ham shu yerda joylashgan; Mo‘l-ko‘llik vazirligi (Ministry of Plenty) esa doimiy tanqislik hukm surgan iqtisodni boshqaradi [11]. Newspeak tilida bu vazirliklar Minitrue, Minipax, Miniluv va Miniplenty deb qisqartiriladi [11]. Bu holat Partiya shiori bilan bir xil mantiqqa ega: til haqiqatni ifodalash vositasi emas, uni yashirish vositasiga aylantiriladi. Ayniqsa Muhabbat vazirligining nomi mazmunga eng zid: qo‘rquv va og‘riq «muhabbat» deb ataladi, so‘ng Winston Katta Birodarni sevishga majbur bo‘ladi.

Winston uchun so‘nggi tayanch — ob’ektiv haqiqat. U kundaligida erkinlik «two plus two make four» deb aytish erkinligi ekanini yozadi [11]. Boshqa hamma narsa shu oddiy haqiqatni tan olishga bog‘liq: agar Partiya inson hatto o‘z hislariga ham ishonmasligiga erishsa, mustaqil fikrlash imkoniyati yo‘qoladi. Shu sababli 101-xonadagi qiynoqlar Winstonning tanasini emas, birinchi navbatda uning ongini sindirishga qaratilgan. Orwell ziyoli shaxsning kuchi bilim va haqiqatga sodiqlikda, zaifligi esa aynan shu bilimni himoya qila olmasligida ekanini ko‘rsatadi.

Romanda yosh avlod obrazi ham muhim o‘rin tutadi. «Josuslar» (Spies) bolalar tashkilotida tarbiyalangan bolalar ota-onasini Partiyaga topshirishga tayyor: qo‘shni Parsonsni uning o‘z qizi fosh qiladi. Yosh Julia esa Partiyaga ochiq qarshi chiqmaydi, biroq shaxsiy erkinlik uchun o‘z yo‘lini topadi [11]. Roman yakunida Winstonning psixologik va ma’naviy tanazzuli, ya’ni 101-xonadagi qiynoqdan so‘ng Katta Birodarni sevishi (romanning oxirgi jumlasi: «He loved Big Brother.» [11]) ziyoli shaxsning ichki erkinligi qo‘rquv bosimi ostida yemirilishi mumkinligini ko‘rsatadi. Shunday qilib, Orwell asarida siyosiy qo‘rquv tashqi xavf emas, balki inson ongiga kirib boruvchi va uni o‘zgartiruvchi tizimga aylanadi. Goldingning romani esa qo‘rquv mavzusiga boshqa tomondan yondashadi.

Goldingning Lord of the Flies («Pashshalar hukmdori») romani 1954-yilda nashr etilgan. Yozuvchi Ikkinchi jahon urushida harbiy-dengiz flotida xizmat qilgan, bu tajriba uning insonga qarashini chuqur o‘zgartirgan [3]. Roman voqealari yadro (atom) urushi sharoitida boshlanadi: evakuatsiya qilinayotgan ingliz maktab o‘quvchilari samolyoti qulab tushgach, cho‘l orolda kattalarsiz qoladilar [7].

Golding bolalar jamoasi orqali butun jamiyat modelini yaratadi. Ralph qo‘ng‘iroq-chig‘anoq (conch) yordamida demokratik tartib o‘rnatishga harakat qiladi, Piggy esa aql va ilmning ramzi sifatida maslahat beradi. Ammo tez orada Jack boshchiligidagi ovchilar guruhi qo‘rquvdan foydalanib hokimiyatni tortib oladi. Bolalar orolda «yirtqich» (the beast) borligiga ishonadilar; aslida esa bu osmondan tushgan, havo jangida halok bo‘lgan parashyutchining jasadi edi [7]. Ya’ni bolalarning qo‘rquvi kattalar urushining bevosita oqibatidir. Bu tafsilot romandagi siyosiy ma’noni kuchaytiradi.

Romanning boshida bolalar o‘z jamiyatining qadriyatlariga ishonadi. Jack «We’re not savages. We’re English» degan ma’noda gapirib, inglizlar hamma narsada eng yaxshi ekanini aytadi [7]. Bu gap urushdan keyingi Britaniyaning o‘ziga ishonchini va o‘zini madaniyatli jamiyat deb bilishini aks ettiradi. Biroq roman davomida aynan shu «madaniyatli» bolalar vahshiylikka tushadi. Shu tariqa Golding Britaniya jamiyatining o‘z-o‘zidan xotirjamligiga shubha bilan qaraydi: roman mantiqiga ko‘ra, sivilizatsiya inson tabiatini o‘zgartirmaydi, uni faqat vaqtincha tartibga soladi.

Asarning ziyoli yoshlar ruhiyatiga oid eng muhim obrazi — Piggy. U ko‘zoynak taqadi, astma bilan og‘rigan, jismonan zaif, ammo eng ko‘p fikrlaydigan qahramon. Jamoa uning ko‘zoynagi yordamida olov yoqadi, biroq Piggyning o‘zini hurmat qilmaydi; oxir-oqibat u o‘ldiriladi, Ralphning hokimiyat ramzi bo‘lgan chig‘anoq esa parchalanadi [7]. Golding shu orqali aql va tartibning qo‘rquv hukm surgan joyda qanchalik himoyasiz ekanini ko‘rsatadi. Simon obrazi ham muhim: u «yirtqich» aslida bolalarning ichida ekanini anglaydi, ammo uning haqiqatni aytishiga imkon berilmaydi.

Qo‘rquv ritual zo‘ravonlikka aylanadigan lavha romanning eng muhim joylaridan biridir. Ovchilar raqsga tushib, «Kill the beast! Cut his throat! Spill his blood!» deb qichqiradi [7]. Aynan shu g‘azab ichida o‘rmondan chiqib kelgan Simonni «yirtqich» deb o‘ylab o‘ldirib qo‘yishadi. Simon esa bundan oldin haqiqatni anglagan edi: u «maybe it’s only us» (balki bu faqat biz o‘zimizmiz) degan fikrni aytgan bola edi [7]. Haqiqatni anglagan Simon jamoa tomonidan o‘ldiriladi, Orwelldagi Winston esa ruhan yemiriladi; ikki yozuvchi turlicha yo‘l tutsa-da, haqiqatni biladigan shaxs qo‘rquv hukm surgan muhitda yashay olmasligini ko‘rsatadi.

Romanning yakuni ironik: orolda yonayotgan olovni ko‘rgan dengiz zobiti bolalarni qutqaradi, ammo u o‘zi ham urush olib borayotgan kattalar dunyosining vakili. Ayni paytda Ralph «the darkness of man’s heart», ya’ni insonning yuragidagi zulmat uchun yig‘laydi [7]. Golding romani jamiyat kamchiliklarining ildizi inson tabiatida ekanini ko‘rsatadi [7]. Shu jihatdan Orwell va Golding o‘rtasida farq bor: Orwell yovuzlikni birinchi navbatda siyosiy tizimdan izlasa, Golding uni insonning o‘zida ko‘radi. Ammo ikkala yozuvchi uchun qo‘rquv hokimiyatni egallashning eng samarali vositasi ekani umumiy xulosadir. Shu mavzu 1950-yillarning o‘rtalarida boshqa shaklda, ya’ni ijtimoiy norozilik sifatida namoyon bo‘ldi.

1950-yillarning o‘rtalarida Britaniya adabiyotida yangi avlod paydo bo‘ldi. Matbuot ularni «Jahldor yoshlar» (Angry Young Men) deb atadi. John Osborne yozgan Look Back in Anger pyesasi 1956-yil 8-may kuni Londondagi Royal Court teatrida sahnalashtirildi va bu avlodning ramziga aylandi [4; 13]. Pyesa qahramoni Jimmy Porter ishchi sinfi muhitidan chiqqan, universitet ta’limini olgan yigit; u jamiyatdagi tengsizlikdan, siyosiy befarqlikdan va hayotda katta maqsadlar yo‘qligidan norozi. Uning g‘azabi Suvaysh inqirozi yillaridagi umidsizlik muhitida paydo bo‘lgan [13; 14]. Kingsley Amisning Lucky Jim romanida (1954) esa ziyoli yosh o‘qituvchi Jim Dixon universitet muhitining soxta nufuzi va ikkiyuzlamachiligiga qarshi kulgili, satirik shaklda isyon qiladi [1].

Bu asarlarda siyosiy qo‘rquv Orwell va Golding romanlaridagidek yadro yoki totalitar xavf shaklida emas, balki ijtimoiy norozilik va begonalashuv shaklida namoyon bo‘ladi. Ammo asosiy g‘oya bir xil: yosh ziyoli o‘z jamiyatidan, uning qadriyatlaridan uzoqlashib bormoqda.

Anthony Burgessning A Clockwork Orange romani (1962) boshqa nuqtai nazarni taklif qiladi. O‘n besh yashar Alex yoshlar zo‘ravonligining timsoli, biroq davlat uni «Ludovico usuli» yordamida ongini o‘zgartirish orqali «tuzatmoqchi» bo‘ladi. Roman shaxsning ixtiyor erkinligi masalasini ko‘taradi: zo‘ravonlikdan voz kechish majburlash orqali emas, tanlov orqali bo‘lishi kerak [2]. Romanning siyosiy fonida Koreya urushi davridan beri ommalashgan «ong yuvish» (brainwashing) qo‘rquvini ko‘rish mumkin.

John le Carré qalamiga mansub The Spy Who Came in from the Cold (1963) romani esa Sovuq urushning axloqiy jihatini ochadi: Berlin devori qurilgan yillarda yozilgan bu asarda josus Alec Leamas Sharq va G‘arb o‘rtasidagi farq mutlaq emasligiga ishonch hosil qiladi [10]. Bu asar

yosh qahramon haqida bo‘lmasa-da, davr ziyolisining ideallarga ishonchi yo‘qolganini ko‘rsatadi. Endi bu asarlarni bir-biri bilan qiyoslab ko‘ramiz.

Muhokama

Ko‘rib chiqilgan asarlar o‘rtasida mavzu va uslub jihatidan farqlar bo‘lsa-da, ular yosh ziyolining ruhiy holati haqida o‘xshash xulosalarga olib keladi:

1. **Doimiy qo‘rquv va xavotir.** Orwellda bu qo‘rquv telescreen va Fikr politsiyasi orqali, Goldingda esa «yirtqich» obrazi va yadro urushi fonida namoyon bo‘ladi. Ikkala holatda ham qo‘rquv shaxsni o‘z fikridan voz kechishga undaydi.

2. **Begonalashuv.** Winston Smith Partiyadan, Jimmy Porter o‘z jamiyatidan, Alex esa kattalar dunyosidan uzoqlashadi. Qahramon o‘zini jamiyatga tegishli deb his qilmaydi.

3. **Haqiqat va erkinlikka bosim.** Newspeak, o‘tmishni o‘zgartirish va Ludovico usuli insonning mustaqil fikrlash imkoniyatlarini cheklashga qaratilgan.

4. **Aql va ziyolilikning himoyasizligi.** Piggy o‘ldiriladi, Winston ruhan sindiriladi. Shu tariqa ziyoli shaxs qo‘rquv hukm surgan muhitda eng zaif qatlamlardan biriga aylanadi.

5. **Ideallarning yo‘qolishi.** Jimmy Porter va Alec Leamas obrazlarida yuksak maqsadlarga bo‘lgan ishonchning susayishi hamda ichki bo‘shliq hissi yaqqol namoyon bo‘ladi.

Bu belgilar yosh avlodning urushdan keyingi dunyodagi ruhiy holatini adabiyot orqali anglash uchun asos bo‘ladi.

Xulosa

Tahlil shuni ko‘rsatadiki, Sovuq urush davri ingliz adabiyoti siyosiy qo‘rquvni nafaqat tashqi tahdid, balki shaxsning ichki dunyosini o‘zgartiruvchi kuch sifatida tasvirlagan. Orwell qo‘rquvni totalitar tizimning quroli deb, Golding esa inson tabiatining zaif tomoni deb talqin qildi; «Jahldor yoshlar» avlodi uni ijtimoiy begonalashuv va ideallarning yo‘qolishi shaklida ifodaladi. Burgess va le Carré asarlari esa bu manzarani shaxs erkinligi va axloqiy tanlov masalalari bilan boyitadi.

Ziyoli yoshlar obrazi barcha ko‘rib chiqilgan asarlarda markaziy o‘rin tutadi: ular aql va erkinlik timsoli sifatida yaratiladi, biroq qo‘rquv va siyosiy bosim hukm surgan sharoitda eng zaif va himoyasiz ijtimoiy qatlam sifatida namoyon bo‘ladi. Tadqiqot natijalari Sovuq urush davri adabiyotida siyosiy qo‘rquv motivining turli janr va uslublarda namoyon bo‘lishini ko‘rsatib, mazkur davr asarlarining zamonaviy yoshlar ongida tanqidiy fikrlash va fuqarolik mas’uliyatini shakllantirishdagi ahamiyatini tasdiqlaydi. Kelgusida tadqiqotni boshqa yozuvchilar, shuningdek o‘zbek va rus adabiyotidagi o‘xshash mavzular bilan qiyoslash orqali kengaytirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Amis K. Lucky Jim. London: Victor Gollancz, 1954.
2. Burgess A. A Clockwork Orange. London: William Heinemann, 1962.
3. Carey J. William Golding: The Man Who Wrote Lord of the Flies. London: Faber and Faber, 2009.
4. Carpenter H. The Angry Young Men: A Literary Comedy of the 1950s. London: Allen Lane, 2002.
5. Crick B. George Orwell: A Life. London: Secker & Warburg, 1980.
6. Gaddis J. L. The Cold War: A New History. New York: Penguin Press, 2005.

7. Golding W. Lord of the Flies. London: Faber and Faber, 1954.
8. Golding W. The Hot Gates and Other Occasional Pieces. London: Faber and Faber, 1965.
9. Hobsbawm E. Age of Extremes: The Short Twentieth Century, 1914–1991. London: Michael Joseph, 1994.
10. Le Carré J. The Spy Who Came in from the Cold. London: Victor Gollancz, 1963.
11. Orwell G. Nineteen Eighty-Four. London: Secker & Warburg, 1949.
12. Orwell G. You and the Atom Bomb // Tribune, 19 October 1945.
13. Osborne J. Look Back in Anger. London: Faber and Faber, 1957.
14. Sinfield A. Literature, Politics and Culture in Postwar Britain. Oxford: Basil Blackwell, 1989.